

הכנסת העשרים וחמש

יוזמים : חברי הכנסת
מיכל מרים וולדיגר
משה סולומון
קטי קטרין שטרית
יונתן מישרקי
לימור סון הר מלך
חילי טרופר

4746/25/פ

הצעת חוק הירושה (תיקון – זכאות מתמודד נפש לרשת), התשפ"ד–2024

1. תיקון סעיף 5 בחוק הירושה, התשכ"ה–1965¹ (להלן – החוק העיקרי), בסעיף 5(ד), במקום הסיפה החל במילים "שהוכיח ברמת ההוכחה הנדרשת" יבוא "שזוכה מהאישום בשל התקיימות סייג לפליליות המעשה לפי סעיף 34 לחוק העונשין, התשל"ז–1977², אלא אם כן שוכנע בית המשפט, מנימוקים מיוחדים שיירשמו, שהיה זה רצון המוריש שלא יירש אותו, או על יורש שהוכיח ברמת ההוכחה הנדרשת במשפט אזרחי, כי מתקיימות נסיבות של סייג לפליליות המעשה לפי סעיפים 34א עד 34 ו-34ט עד 34כ לחוק האמור".

ד ב ר י ה ס ב ר

חוק הירושה, התשכ"ה–1965 (להלן – החוק), נועד להסדיר את חלוקת רכושו של המת, כאשר התכלית העיקרית העומדת בבסיס החוק היא כיבוד רצונו של המת. סעיף 5 לחוק קובע כי יורש שהרג במתכוון או באדישות את מורישו לא יהיה זכאי לרשת אותו. זאת, למעט שני סייגים: ראשית, אם שוכנע שאכן היה זה רצון המוריש, רשאי בית המשפט לקבוע, מנימוקים מיוחדים, כי אותו יורש יוכל לרשת אותו; שנית, אם היורש יוכיח, ברמת ההוכחה הנדרשת במשפט האזרחי, שהוא חוסה תחת אחת או יותר מעילות ההגנה הרשומות בסימן ב' לפרק ה'1 לחוק העונשין, התשל"ז–1977, הוא יוכל לרשת את המוריש. אחת מעילות אלו, הרשומה בסעיף 34 לחוק העונשין, היא "אי שפיות הדעת", הנוגעת למתמודדי נפש. לרוב, מצבם של מתמודדי נפש שחוסים תחת עילה זו קשה מאוד, ולא אחת הם שוהים בבתי חולים פסיכיאטריים. הסייג השני לסעיף 5 לחוק כאמור מצריך מאותו יורש, שאין לו שיקול דעת ואינו יודע להתנהל בחיי היום-יום, להתייצב בבית המשפט, לשכור עורך דין, להגיש כתב הגנה ולהוכיח שהוא אינו שפוי. הליך משפטי זה סבוך אף לאנשים שאינם מתמודדי נפש, על אחת כמה וכמה לאוכלוסייה זו. לפיכך, מוצע לקבוע כי אם יורש זוכה מגרימת מותו של המוריש או בניסיון לגרום לכך בשל "אי שפיות הדעת", הוא יהיה זכאי לרשת אותו. זאת, אלא אם קבע בית המשפט אחרת, מנימוקים מיוחדים.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום

¹ ס"ח התשכ"ה, עמ' 63.
² ס"ח התשל"ז, עמ' 226.

ט' בתמוז התשפ"ד (15.07.2024)